

Cuartet

Autor: Heiner Müller

Heiner Müller (9.01.1929-30.12.1995) este considerat, unanim, ca fiind cel mai important dramaturg german al celei de-a doua jumătăți a secolului XX. A scris și poezie, proză, eseu, a făcut și regie și a fost, un timp, președintele Academiei de Arte din Berlinul de Est. Relația sa cu statul s-a deteriorat după ce, în 1961, o piesă de-a sa a fost interzisă după o singură reprezentare. Între timp, însă, piesele sale au fost montate în FRG, unde celebritatea sa a crescut vertiginos, punându-l la adăpost de eventualele represalii în propria țară. Mai mult, în 1984 a devenit membru al Academiei de Arte, apoi președintele acesteia iar cu un an înainte de căderea Zidului a fost reprimat în uniunea scriitorilor. Printre numeroasele premii și distincții pe care le-a primit de-a lungul carierei sale, se numără Premiul Heinrich Mann (1959), Premiul Lessing (1875), Premiul Georg Büchner (1985), Premiul Kleist (1990), Premiul European pentru teatru (1991). Piesele sale au cunoscut un număr uriaș de montări în întreaga lume. Printre marii regizori atrași de dramaturgia lui s-a numărat și Robert Wilson, care i-a montat piesa *Hamletmaschine* (Mașinăria Hamlet), reprodusă și în România, în stagiunea 1990-91, la TNB, de către asistenta lui Wilson.

Sinopsis

Genul: Dramă

Personaje: 1 f, 1 b

Inspirată de celebrul roman epistolar din 1782 al lui Choderlos de Laclos, *Legăturile primejdioase*, acțiunea piesei are loc într-un „salon dinainte de Revoluția Franceză” și într-un „buncăr de după al treilea război mondial”. Heiner Müller păstrează doar două personaje, pe Marchiza de Merteuil și pe fostul ei amant, viconte Valmont. Relația dintre ei, interpretată îndeobște ca una de dragoste, este acum o confruntare dură, necruțătoare, o luptă pentru putere, în care fiecare vrea să-i demonstreze celuilalt propria superioritate. Deși desfășurată în cea mai mare parte la nivel verbal, sub forma unei conversații elegante, e o dispută de maximă brutalitate. „Mă plictisește bestialitatea conversației noastre”, afirmă Valmont la un moment dat. Și continuă: „Fiecare cuvânt deschide o rană, fiecare surâs dezvălește un colț. Rolurile noastre ar

trebui jucate de tigri.” Cu toate astea, ei sunt de acord asupra premisei de la care se pleacă: dragostea nu există, există doar sexul, există doar pura plăcere a corpului. Confruntarea lor verbală se poartă pe fondul unei permanente schimbări de roluri: Merteuil îl joacă pe ...Valmont, precum și pe juna Volange iar Valmont o joacă pe madame de Tourvel. Artificiile retorice scilicet, perversiunile de un rafinament extrem și momentele în care pară să se întrevadă totuși o urmă firavă de sentiment nu fac decât să acopere, ce-i drept spectaculos, un mare gol afectiv.

Comentariul lui Scora

Textul este o avalanșă de fraze explozive, de replici când foarte spirituale, când de-a dreptul obscene. Așa cum observa o comentatoare franceză, „cuvintele, imaginile, acțiunile descrise în *Cuartet* abundă de animalitate, de bestialitate, de ferocitate”. Heiner Müller dezbracă erosul de tot ceea ce i-ar putea conferi aparențe măgulitoare pentru specie, ritelevându-l drept o luptă prin care fiecare încearcă să obțină maximum de plăcere, dar și de putere asupra celuilalt.

Detalii tehnice

Întrucât, la data scrierii piesei (1980), Heiner Müller era interzis în RDG, unde trăia, **premiera absolută** a avut loc în 1982, la Bochum, în regia lui B. K. Tragelehn.

Premiera românească a avut loc pe 15. 12. 2005 și a fost produsă de Centrul Cultural Nicolae Bălcescu și Muzeul Literaturii Române.

Drepturile de reprezentare: henschel SCHAUSPIEL Theaterverlag Berlin, Alte Jakobstr. 85/86 Aufgang 7, 10179 Berlin. Tel: +49 030 4431 8888, Fax: + 49 030 4431 8877, e-Mail: verlag@henschel-schauspiel.de.

Drepturile pentru versiunea românească: Victor Scoradeț, vicmarsco@yahoo.de.

Mostră text

MERTEUIL Ne jucăm? Ce urmează?

VALMONT

Stimată fecioră, frumoasă copilă, ispititoare nepoată. Ah contemplare inocenței voastre mă face să-mi uit sexul și mă transformă în mătușa voastră, care mi-a vorbit de dumneavoastră cu atâta căldură. Un gând nu tocmai reconfortant. Am să mă plictisesc de moarte sub trista ei înfățișare. Cunosc fiecare pată de pe sufletul ei. Trec sub tăcere restul. Dar fatalitatea ce-mi atârână între picioare, rugați-vă împreună cu mine să nu se năpustească asupra dumneavoastră răsculându-se împotriva virtuții mele, și închideți abisul ochilor voștri, înainte ca el să ne-nghită, fatalitatea asta aproape că mă face să-mi doresc schimbul. Da, aș vrea să-l pot schimba, acest sex al meu, aici, la umbra pericolului de a mă pierde cu totul în frumusețea frumusețea voastră. O pierdere, pe care o poate compensa doar distrugerea tabloului în beția voluptății la care invită cu atâta insistență. Numai plăcerea îi ia iubirii vălul de pe ochi și-i oferă darul de a privi prin voalul pielii la carnea cea crudă, hrana indiferentă a mormintelor. Cel ce creează vrea distrugerea. Și nu înainte de ofilirea cărnii, sufletul își găsește ieșirea. Mai bine ar fi să-l dezbrăcați acum. Măcar de-ați fi urâtă. Doar eliberarea timpurie de atributele frumuseții asigură împotriva căderii în păcat. Și nici ea nu-i de ajuns, totul sau nimic, unui schelet nu i se poate întâmpla nimic, în afară de faptul că vântul se joacă cu oasele, dincolo de păcat. Să uităm ce anume stă între noi, înainte cu lucrul acesta să ne lege pe durata unui spasm, sun bun, marchiză, cu toții facem gimnastică legați de cordonul ombilical, și permiteți-mi să vă acord protecția mea bărbătească împotriva răutății lumii, cu care liniștea mănăstirii nu v-a făcut cunoștință, este un braț de tată. Vă rog să mă credeți, îmi cunosc sexul cel întunecat, și gândul că cine știe ce bătăran, un novice necioplit, un argat libidinos ar putea să rupă sigiliul cu care natura apără secretul poalei voastre feciorelnice îmi sfâșie inima. Prefer să cad eu însumi în păcat decât să-ndur această nedreptate care strigă la cer.

MERTEUIL

Oare chiar strigă. Ce caută mâna paternă, monsieur, pe acele părți ale corpului meu pe care maica superioară mi-a interzis să le ating.

VALMONT

Ce tată. Lăsați-mă să fiu preotul vostru, cine e tată mai mult decât preotul, care le deschide tuturor copiilor Domnului porțile spre paradis. Cheia e-n mâna mea, acul busolei, instrumentul ceresc, sabia de foc. Se cuvine să ne grăbim: înainte ca nepoata să devină mătușă, trebuie învățată lecția. În genunchi, păcătoaso. Cunosc visele care vă străbat somnul. Căiți-vă și am să vă transform pedeapsa în îndurare. Să nu vă temeți pentru nevinovăția voastră. Casa Domnului are multe lăcașuri. Ajuge doar să deschideți aceste buze uimitoare și porumbelul Domnului va și zbura înăuntru și va revărsa spiritul sfânt. Tremură de nerăbdare, vedeți. Ce este viața fără moartea din fiecare zi. Vorbiți cu limbi de îngeri. Școala mănăstirii. Limba maicii superioare. Darurile Domnului, omul nu trebuie să le scuie. Cui dă, aceluia i se dă. Ce cade trebuie ajutat să se ridice. Iisus n-ar fi ajuns pe Golgota fără dreptcredinciosul care l-a ajutat să poarte Crucea. Mâna voastră, madame. Aceasta-i Învierea. Ați spus inocență. Ceea ce dumneavoastră numiți inocență e un mod de a huli. EL nu iubește decât O fecioară, lumii îi e de ajuns un mântuitor. Credeți cumva că acest trup care învață atât de ușor v-a fost dăruit ca să vă duceți singură la școală, ascunsă de ochii lumii. NU-I BINE CA OMUL SĂ FIE SINGUR. Dacă vreți să știți unde locuiește Domnul, încredeți-vă în zvâcnirea șoldurilor voastre, în tremurul genunchilor voștri. Cum să-mpiedice o pielică să fim un singur trup. SCURTĂ-I DUREREA ȘI VEȘNICĂ BUCURIA.

Cel ce aduce lumina nu trebuie să se ferească de-ntuneric: paradisul are trei intrări. Cel ce-o evită pe a treia îl jignește pe triplul arhitect. E LOC ȘI ÎN CEA MAI STRÂMTĂ COLIBĂ.

MERTEUIL

Sunteți foarte atent, domnul meu. Vă sunt îndatorată că mi-ați arătat cu atâta stăruință, că ați putut să-mi arătați, unde locuiește Dumnezeu. Am să țin minte toate locașurile sale și am să mă îngrijesc ca afluența vizitatorilor să nu se-nterupă

și ca vizitatorii să se simtă bine în ele, câtă vreme voi avea în mine suflu, ca să-i primesc.